

4. Кириченко Т. Творчість – крок до нового. Розвиток творчої особистості учня засобами навчальної діяльності на уроках світової літератури. *Зарубіжна література*. 2012. №16(752). С.36-41.
5. Чернявська Т.О. Значення методу проєктів в розвитку творчого потенціалу учнів на уроках інформатики в ПТНЗ. *Освітній інтернет-навігатор*. 2017. 3 жовтня. <http://oin.in.ua/znachennya-metodu-proektiv>.

Сєрих Лариса Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і методики змісту освіти
Комунального закладу Сумській обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ

Актуальність дослідження. Головним рушієм процесу модернізації на інноваційній основі, завжди були й незмінно залишаться люди – компетентні і кваліфіковані, конструктивні та конкурентоспроможні, компромісні та консенсусні. У розвитку людського потенціалу, людського капіталу ключову і, головне, безперервно зростаючу роль відіграє освіта. Звісно – освіта сучасна, що відповідає найкращим стандартам якості. Виключно завдяки освітній складовій в індексах людського розвитку та глобальній конкурентоспроможності Україна за цими показниками утримує середні позиції в колі багатьох країн світу. Водночас дедалі стає очевидним, що екстенсивний шлях зростання національної освіти себе повністю вичерпав. На порядку денному – досягнення нею нових якісних характеристик, які відповідають вимогам сьогодення [1, с. 4]. Саме взаємодія закладів загальної середньої та позашкільної освіти сприятиме формуванню та розвитку професійних якостей педагогів, забезпечать розвиток особистості, зокрема естетичний.

Новий виток розвитку української освіти повинен мати належне наукове обґрунтування змін. За роки незалежності для найбільшої гуманітарної сфери – освіти, всупереч кризовим явищам, удалося закласти основи її теоретико-методологічного та науково-методичного супроводу [1, с. 5].

Метою статті є дослідити шляхи взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти, модернізації освітнього процесу післядипломної педагогічної освіти на компетентнісному підході, що забезпечить підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності здобувача професійної освіти (учителя, педагога), підготовка:

–кваліфікованого працівника: особистість, що набуває освітніх та професійних компетентностей відповідно до власних інтересів, запитів роботодавців, потреб економіки, конкурентоздатна та мобільна на ринку праці особа;

–цілісної особистості: всебічно розвинена особистість, здатна до вибору власної освітньої траєкторії, побудови професійної та особистої кар'єри, навчання упродовж життя, започаткування власного бізнесу;

–відповідального громадянина: особистість з морально-етичними принципами, яка здатна приймати виважені рішення, ініціативна, соціалізована, комунікативна, толерантна, патріот з активною позицією.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до зазначеного зміст освіти розроблено на основі компетентнісного підходу. Формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, забезпечують у майбутньому здатність особистості успішно провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

Завдання освітнього процесу полягає в забезпеченні індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової

освіти, набутого професійного та життєвого досвіду відповідно до індивідуально-особистих інтересів, соціальних запитів держави щодо ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

Профілі базових компетентностей педагогічних працівників містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування повної загальної середньої освіти:

- професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню підлітків, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів повної загальної середньої та позашкільної освіти. Ця компетентність формується і розвивається шляхом обізнаності вчителів з новітніми методиками викладання навчальних дисциплін [6] (рис. 1);

- соціально-громадянська компетентність – розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення глобальних (у тому числі екологічних) проблем людства і можливостей власної участі у їх розв'язанні, усвідомлення громадянського обов'язку та почуття власної гідності, вміння визначати проблемні питання у соціокультурній, професійній сферах життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв'язання, навички ефективної та конструктивної участі в цивілізаційному суспільному розвитку, здатність до ефективної командної роботи, уміння попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів. Проблеми глобальні, екологічні, економічні, соціальні значною мірою розглядають викладачі кафедри при викладанні дисциплін «Теорія та методика викладання гуманітарних дисциплін», «Теорія та методика позашкільної освіти», «Теорія та методика гурткової роботи», «Теорія та методика викладання мистецьких дисциплін» та ін.;

- загальнокультурна компетентність – здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення, поваги до розмаїття культурного вираження інших, забезпечується викладачами теорії та методики викладання мистецьких дисциплін (Серих Л.В., Байдак Ю.В., Серих Т.М.) [4-5; 7], що дозволяє підвищувати естетичний розвиток підлітків, а також проведення спецкурсів з методики основних навчальних дисциплін (рис. 1);

- мовно-комунікативна компетентність – володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, уміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розмірковувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій) [6]. Володіння цією компетентністю педагогами кафедри теорії і методики змісту освіти свідчить про ефективність педагогічної взаємодії під час проведення тренінгів, майстер-класів, ділових ігор, круглих столів тощо (рис. 1) та уможливорює використання цих методів у естетичному вихованні підлітків;

- психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я особистості, здатність сприяти творчому становленню підлітків та їхній індивідуалізації та естетичній вихованості. Зокрема забезпечується викладачами теорії та методики позашкільної освіти та гурткової роботи (Серих Л.В., Тихенко Л.В., Сьома С.О.); мистецьких дисциплін (Серих Л.В., Байдак Ю.В., Серих Т.М.) під час проведення традиційних практичних, семінарських занять, тренінгів, майстер-класів, дискусій, ділових ігор, круглих столів, фасилітованих дискусій [4-5; 7]; організації діяльності лабораторій, пов'язаних із здоров'ям та життєдіяльністю особистості,

науково-дослідницькою діяльністю, проектною діяльністю обласного, регіонального Всеукраїнського та міжнародного рівнів;

ПРОФІЛІ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	ІНДИВІДУАЛЬНО-ОСОБИСТІСНІ ТА ПРОФЕСІЙНО-ДІЯЛЬНІСНІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА	ДИСЦИПЛІНИ, НА ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	ВИКЛАДАЧ, ЯКИЙ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	Обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методики, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища.	«Теорія та методика початкової освіти»	Серих Л.В.
	Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва.	«Теорія та методика викладання мистецьких дисциплін»	Байдак Ю.В. Серих Л.В.
	Володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння відстоювати власну позицію, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії.	«Теорія та методика викладання гуманітарних дисциплін»	Байдак Ю.В. Серих Т.М.
		«Теорія та методика позашкільної освіти»	Серих Л.В. Тихенко Л.В.
		«Теорія та методика гурткової роботи»	Серих Л.В. Сьома С.О.

Рис.1. Схема модернізації освітнього процесу засобами взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти, що забезпечує кафедра теорії і методики змісту освіти КЗСОППО на компетентнісному підході.

- підприємницька компетентність – уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Володіння цією компетентністю педагогами кафедри теорії і методики змісту освіти свідчить про ефективність педагогічної взаємодії з педагогами закладів загальної середньої освіти та позашкільної освіти, зокрема під час проведення взаємодії з дисциплін «Теорія та методика позашкільної освіти», «Теорія та методика гурткової роботи» [2; 3] і «Теорія та методика основних методик організації освітнього процесу», які забезпечує кафедра теорії і методики змісту освіти;

- інформаційно-цифрова компетентність – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Активне використання новітніх педагогічних, інформаційно-цифрових підходів до викладання й оцінювання, інноваційних практик міждисциплінарного навчання, методів та засобів навчання з акцентом на розвиток дослідницьких компетенцій забезпечують якість упровадження STEM-освіти, що багато в чому визначається компетентністю та рівнем професійної діяльності науково-педагогічних працівників.

Розвитку професійної компетентності педагогічних працівників сприяє участь у різнопланових заходах регіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів: науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах, STEM-фестивалях, конкурсах; заняття у web-STEM-школі «STEM-освіта вчителя». Учителям, відповідно до вектора свого фахового зростання, долучаються до проектів, які реалізують як державні освітні установи, так і громадські, міжнародні (грантові), комерційні. Педагоги, які працюють в позашкільній освіті, проходять стажування в міжпредметному лабораторному комплексі «МАНЛаб», беруть участь у Всеукраїнських конкурсах, змаганнях «Наука на сцені», Інтернет-конкурсі «Учитель року», конкурсі на здобуття премії «Global Teacher Prize Ukraine», «Джерело творчості» та ін., метою яких є підвищення фахової ерудованості педагогів та розвиток естетичної вихованості підлітків.

Висновки. Отже, означена взаємодія закладів загальної середньої та позашкільної освіти через оновлення на змінення курсової підготовки педагогів забезпечує формування та розвиток диспозиції (цінності, ставлення) педагога (вчителя, вихователя, керівника гуртка) – дитиноцентризм, цінність особистості; готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі; просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність); рефлексія власної професійної практики.

Список використаних джерел

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / НАПН України / редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий, А.М. Гуржій, О.Я. Савченко – заступ. голови / за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
2. Серих Л. В. Бенчмаркінг як ефективна технологія взаємодії загальноосвітнього та позашкільного навчального закладу в естетичному вихованні підлітків. *Застосування технологій бенчмаркінгу в організації навчального процесу в системі післядипломної педагогічної освіти*. Всеукр. наук. -практ. Інтернет-конференція 24 листопада 2016 р. Харків. URL: http://conf-hano.at.ua/news/elektronnij_zbimik_materialiv/2016-12-27-705 (дата звернення 09.12.2016)
3. Серих Л. В. Взаємодія загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків: монографія. Суми: НІКО, 2015. 374 с.
4. Серих Л. В. Естетичне виховання підлітків засобами живопису: метод. посібн. для вчителів, викладачів образотв. мистецтва. Суми: НВВ КЗСОШПО. 2016. 48 с.
5. Серих Л. В. Естетичне виховання: середовищний підхід: навч. -метод. посібник. Київ-Суми: НІКО. 2016. 200 с.
6. Серих Л. В. Професіограма педагога в контексті взаємодії загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків. *Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти*. зб. наук. праць Всеукр. наук. -практ. конф. «Гуманізація навчально-виховного процесу закладу освіти як основа модернізації освітньої галузі». 28-29 травня 2015 року. Івано-Франківськ, 2015. С. 235-242.
7. Сучасні підходи до уроку образотворчого мистецтва: навч. -метод. посібник для вчителів образотворчого мистецтва / за заг. ред. Л. В. Серих. Суми: Ніко, 2012. 104 с., іл.